

Høgskolen i Hedmark

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler: Finn Ragnvald Huseby
Telefon: +47 62430006
finn.huseby@hihm.no
Deres ref: 13/4160
Vår referanse: 15/02688-2
Dato: 01.04.2016
1 av 5

Forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger - høringsuttalelse fra Høgskolen i Hedmark

Vi viser til departementets høringsbrev datert 21.12. 2015.

Høgskolen i Hedmark har hatt en grundig prosess på avdelingsnivå på denne høringen, og som det vil framkomme i teksten under er det ulike synspunkter på deler av forslaget til ny forskrift. Vi har valgt å sende fram høringsuttalelsen slik den foreligger fra høgskolens avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap. I tillegg vil rektor på høgskolens vegne gi sine oppsummerende kommentarer og synspunkter på de delene av forslaget hvor det er uenighet i fagmiljøene.

Følgende uttalelse er utarbeidet ved Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap:

«Høgskolen i Hedmark leverer en felles høringsuttalelse for grunnskolelærerutdanningene for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn, og kommenterer hver av utdanningene spesielt under hver paragraf der det er nødvendig.

Kommentarer til hver enkelt paragraf i forskriftene

§ 1 Virkeområde og formål

Høgskolen i Hedmark stiller seg bak videreføringene og presiseringene om at grunnskolelærerutdanningene skal være integrerte, profesjonsrettede og forskningsbaserte. Betydningen av at de femårige grunnskolelærerutdanningene på masternivå kjennetegnes av høy faglig kvalitet, helhet og sammenheng mellom fag og fagdidaktikk, profesjonsfag og praksis og et nært samspill med profesjonsfeltet, er avgjørende for kvaliteten i utdanningene. I § 1 presiseres det videre at utdanningene skal "kvalifisere kandidatene til å videreutvikle skolen som institusjon for læring og danning i et demokratisk og flerkulturelt samfunn". Det er viktige presiseringer.

Navn på utdanningene - lærerutdanning

Høgskolen i Hedmark har drøftet navn på de nye utdanningene og kommet fram til at hvis valget står mellom *lektorutdanning for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn* eller *grunnskolelærerutdanning for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn*, støtter vi forslaget om at utdanningene skal hete *grunnskolelærerutdanninger*. Rammeplanutvalgets forslag om at utdanningene skal hete *lektorutdanninger* kan forstås som et aktuelt valg siden alle kandidatene vil være kvalifiserte til stillinger som lektorer i grunnskolen. Det er

mulig at en slik benevnelse vil bidra til å styrke utdanningenes status. Lektorbenevnelsen er imidlertid en stillingsbenevnelse, mens profesjonen eller yrket kandidatene utdannes til er lærer. Vi mener at betegnelsen grunnskolelærerutdanning er det mest dekkende navnet. Navnet viser at utdanningen kvalifiserer for lærerstilling i grunnskolen.

I andre avsnitt i § 1 står det: Grunnskolelærerutdanning for 1.-7. trinn *kan* kvalifisere til tilsetting for å undervise i 1.-7. trinn i grunnskolen. I § 3 står det: Grunnskolelærerutdanning *skal* kvalifisere for undervisning på 1.-7. trinn. Vi mener det bør være likelydende formuleringer i begge paragrafer. Det bør stå *skal* begge steder. Dette gjelder også for Grunnskolelærerutdanning for 5.-10. trinn.

§ 2 Læringsutbytte

Læringsutbyttebeskrivelsen viser at utdanningene ligger på et høyt faglig nivå. De er ambisiøse og omfattende, og beskriver et forventet læringsutbytte i tråd med god praksis.

§ 3 Innhold og struktur

Undervisningsfag

Høgskolen i Hedmark ser det som positivt at det er lagt opp til at studentene på 1-7 får fire undervisningsfag i løpet av utdanningen og at studentene på 5-10 kan få tre undervisningsfag. Studentene på 5-10 som begynner på en masterutdanning etter fullførte tre år i dagens utdanning, får bare to undervisningsfag. Høgskolens partnerrektorater har gitt tydelige meldinger om at det er mindre attraktivt å tilsette kandidater med kun to undervisningsfag.

Pedagogikk, ikke profesjonsfag

Høgskolen i Hedmark støtter *ikke* forslaget om at profesjonsfag skal erstatte dagens betegnelse av faget pedagogikk og elevkunnskap. Derimot støtter høgskolen Rammepanutvalgets forslag om at faget bør hete *pedagogikk*. Ved HH er det bred enighet om dette blant vitenskapelige ansatte i undervisningsfag så vel som blant undervisere i pedagogikk og elevkunnskap. Alle undervisningsfag i grunnskolelærerutdanningene skal være integrerte og *profesjonsrettede*. Med integrerte forstår vi her at alle fag skal inneholde både praksis og fagdidaktikk. Det betyr at profesjonsperspektivet skal ivaretas i undervisningsfagene så vel som i pedagogikkfaget. Det blir feil signal kun å gi pedagogikkfaget benevnelsen profesjonsfag. Alle undervisningsfag i grunnskolelærerutdanningene skal være profesjonsrettet. Sammenligningen med lektorutdanningenes profesjonsfag er ikke relevant i denne forbindelse, ettersom lektorutdanningene ikke har fagdidaktikk integrert i undervisningsfagene.

Profesjonsfagets/pedagogikkfagets plassering med 30 studiepoeng de tre første årene og 30 studiepoeng de siste to årene, kan forstås ut fra ønsket om å få tilstrekkelige antall undervisningsfag i løpet av de tre første årene i utdanningene. Det er også positivt at noen studiepoeng i pedagogikk/profesjonsfag er lagt til 4. og 5. studieår. Det er likevel utfordrende at kun 30 studiepoeng ligger i de tre første årene fordi pedagogikkfagets fagområder, slik det er i dagens grunnskolelærerutdanninger, er særdeles viktige blant annet som grunnlag for praksisopplæringen og for sammenhengen mellom fag, fagdidaktikk og praksisopplæring. En følge av endringen kan være at profesjonsfaget (pedagogikk) må deles opp i mindre enheter få å kunne være gjennomgående i utdanningen, noe som igjen kan føre til fragmentering av faget. Presiseringen om at masterfaget, praksis og profesjonsfaget skal ha et særlig ansvar for å ivareta sammenhengen i den integrerte profesjonsutdanningen, blir viktig for helheten slik strukturen er nå.

Kunnskap om religion, livssyn og etikk som en del av profesjonsfaget

Det er lagt føringer om at kunnskap om religion, livssyn og etikk skal være en del av profesjonsfaget. Høgskolen i Hedmark er enig i at det er viktig at studentene får styrket sin kompetanse i religion, livssyn og etikk. Som lærere i dagens og morgendagens flerkulturelle og flerreligiøse samfunn, er det nødvendige kompetanser.

RLE-miljøet ved avdelingen støtter forskriftene slik den foreligger nå med egen modul/ eget emne på 15 studiepoeng i profesjonsfaget, mens pedagogikkmiljøet understreker at pedagogikk/profesjonsfaget selv må ha minimum 60 studiepoeng. Pedagogene vil derfor at emnet med kunnskap om religion, livssyn og etikk skal tilbys som eget emne og komme i tillegg til profesjonsfagets 60 sp. Rammeplanutvalgets forslag om at kunnskap om religion, livssyn og etikk skal integreres i profesjonsfaget og ikke være en egen modul, gir institusjonene mulighet til selv å finne gode tilpassede løsninger for å sikre at studentene tilegner seg kompetanse i religion, livssyn og etikk. Rammeplanets forslag til organisering vil lettere kunne ivareta behovet for å ha fagområdene integrert i profesjonsfaget, både i løpet av de tre første studieårene og i de to siste.

Dersom forskriftene opprettholdes slik den nå står, vil det sannsynligvis være behov for å dele modulen på 15 sp i mindre moduler (emner) for å legge til rette for at studentene kan få undervisning innenfor dette fagområdet både på lavere og høyere nivå i utdanningsløpet, og for sikre at øvrige fagområder i profesjonsfaget/pedagogikk blir tilstrekkelig dekket i løpet av de tre første årene.

Mulige masterfag

Det er riktig og viktig at de nye femårige grunnskolelærerutdanningene får et bredt omfang av forskningsbaserte og profesjonsrettede masterutdanninger i alle skolens undervisningsfag.

Forskriftene åpner imidlertid ikke for at pedagogikk skal kunne være et master fag eller for at studentene kan skrive masteroppgaven sin med temaer hentet fra faget pedagogikk. I følge forskriftene kan studentene på trinn 1-7 skrive masteroppgave innenfor undervisningsfag eller fagområdet begynneropplæring, og her kan pedagogikk kan være ett av fagene som inngår i begynneropplæringen. Studentene på trinn 5-10 kan kun velge masteroppgave knyttet til det undervisningsfaget de har fordypning i. Flere av høgskolens ansatte er sterkt bekymret over at det i de nye femårige grunnskolelærerutdanningene ikke skal være mulig for studenter å ta en masterfordypning innenfor et pedagogisk fagområde. Den nye femårige grunnskolelærerutdanningen har gode og ambisiøse læringsutbyttebeskrivelser som studentene skal nå ved endt utdanning. Både god fagkompetanse, fagdidaktisk kompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompentanse er regnet som sentrale kompetanseområder hos læreren. Kompetansen gjenspeiles og beskrives på ulike måter i læringsutbyttebeskrivelsene i forskriftene, og pedagogikkfaget vil være et sentralt fag for å nå disse læringsutbyttebeskrivelsene.

Fagmiljøene som mener at pedagogikk må kunne være et masterfag i de nye femårige lærerutdanningene, peker på at det vil være et tap for skolen om ingen av fremtidens lærere har fordypning innenfor pedagogiske fagområder som klasseledelse, læringsledelse, læringsmiljø, tilpasset opplæring og spesialundervisning, motivasjon og læring, skoleutvikling, foreldresamarbeid o.l. De understreker betydningen av at lærerstudenter også må få mulighet til å tilegne seg avansert kunnskap innenfor sentrale pedagogisk fagområder og skrive sin masteroppgave innenfor pedagogikk.

Andre vitenskapelig ansatte mener at det er undervisningsfagene som må prioriteres i den nye utdanningene. De mener at vi nå først og fremst må legge til rette for at studentene velger

undervisningsfag som sitt masterfag. De mener det er denne kompetanse vi trenger å styrke i utdanningene og at det er denne kompetanse som først og fremst trengs i skolen.

Masteroppgaven - en presisering

Det er imidlertid bred *enighet* om at studenter må kunne skrive sin masteroppgave i kombinasjon mellom undervisningsfaget og profesjonsfaget/pedagogikk. I FoU-oppgaven som ligger tidligere i studiet er dette lagt som føring. I høringsutkastet står det at masteroppgaven skal skrives med solid forankring i fag og fagdidaktikk. Her må det inne en formulering som åpner for at masteroppgaven også skal kunne skrives i kombinasjon mellom undervisningsfaget og pedagogikk. Med masterfag og profesjonsfag/pedagogikk i det 4. og 5. studieåret er det lagt godt til rette for nettopp dette.

FoU-oppgaven

Høgskolen i Hedmark støtter presiseringen om at FoU-oppgaven skal være profesjonsrettet og skrives i kombinasjon mellom et skolefag og profesjonsfag. At oppgaven skal være godkjent før studentene kan begynne på masteroppgaven, er viktig med tanke på progresjon i utdanningen.

Omfang praksisopplæring.

Høgskolen i Hedmark mener det er riktig at praksisopplæringen er utvidet når utdanningen øker med ett år. Vi støtter forslaget om en observasjonsuke tidlig i utdanningen, og er glad for at denne kommer i tillegg til veiledet og vurdert praksisopplæring. Vi merker oss at det står at praksisopplæringen *kan* legges med 5 dager i en barnehage for grunnskolelærerutdanningen for trinn 1-7. Det er nødvendig at *kan* blir stående i forskriftene.

Felles undervisning

Forskriftene åpner for at det kan gis fellesundervisning i overlappende emner i utdanningene der det er hensiktsmessig. Høgskolen i Hedmark er glad for denne presiseringen.

§ 4 Programplan og nasjonale retningslinjer

Til forskjell fra dagens grunnskolelærerutdanninger presiseres det at programplanen skal beskrive studentenes totale arbeidsinnsats i studiet. Det vil være en nyttig presisering.

§ 5 Nasjonale deleksamener

Erfaringer fra studieåret 2015-2016 viser at det er viktig at alle formelle avklaringer er på plass før eventuelle nasjonale deleksamener iverksettes. Inneværende år har f.eks. informasjon om eksamensdato kommet altfor sent og det er flere formelle uklarheter rundt gjennomføring og resultat.

En nasjonal bestemmelse om dette må følges opp av et tydelig regelverk og tidlig informasjon.

§ 6 Fritaksbestemmelser

Høgskolen i Hedmark stiller seg bak denne bestemmelsen.

§ 7 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Høgskolen i Hedmark stiller seg bak denne bestemmelsen.»

Høgskolens rektor vil på høgskolens vegne i tillegg uttale følgende:

Rektor slutter seg til de overordnede vurderinger i uttalelsen. På noen områder framgår det at det er uenighet i fagmiljøene, særlig knyttet til «§3 Innhold og struktur». Rektor vil i den forbindelse gi uttrykk for sitt syn.

Rektor støtter ikke forslaget om at kunnskap om religion, livssyn og etikk skal utgjøre en modul tilsvarende 15 studiepoeng integrert i elevkunnskapsdelen av profesjonsfaget (pedagogikk). Pedagogikkfaget må ha en sentral plass i all lærerutdanning, og pedagogikk/profesjonsfaget må selv ha 60 studiepoeng. Dette er et minimum for at studentene skal nå de læringsutbyttene som er relatert til avanserte profesjonsrelaterte kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Konsekvensen må bli at emnet med kunnskap om religion, livssyn og etikk skal tilbys som eget emne og komme i tillegg til profesjonsfagets 60 studiepoeng.

Rektor støtter ikke forslaget om at masterfaget kun kan være undervisningsfag eller begynneropplæring, og mener at en fremtidig grunnskolelærerutdanning bør åpne for muligheten til at studentene kan velge enten et undervisningsfag, begynneropplæring eller pedagogikk – eller en kombinasjon av undervisningsfag og pedagogikk. Det er behov for et lærerkorps med ulik kompetanseprofil og faglig bakgrunn. Arbeidsgivere bør kunne velge blant søkere med ulik dybdekunnskap for å bygge et godt samlet lærerkollegium i den enkelte kommune og ved den enkelte skole.

Nasjonalt og lokalt har det vært uttrykt sterk bekymring over den delen av forslaget som omhandler muligheter for masterfordypninger, og at det ikke skal åpnes for muligheter for framtidige grunnskolelærerstudenter til å ta en selvstendig masterfordypning innenfor pedagogikk. Den nye femårige grunnskolelærerutdanningen har gode og ambisiøse læringsutbyttebeskrivelser som studentene skal nå ved endt utdanning. Både god fagkompetanse, fagdidaktisk kompetanse og pedagogisk kompetanse er sentrale kompetanseområder hos læreren. Læringsutbyttebeskrivelsene i det foreliggende forslaget til forskrift viser hvordan pedagogisk fagkompetanse, både som kunnskap, som ferdigheter og som generell kompetanse er kjernekompetanse i en grunnskolelærerutdanning. Kompetansen gjenspeiles og beskrives på ulike måter i læringsutbyttebeskrivelsene i forskriftene, og pedagogikkfaget vil være et sentralt fag for å nå disse læringsutbyttebeskrivelsene. At et fremtidig nasjonalt korps av grunnskolelærere skal mangle denne kompetanse på masternivå, vil være svært uheldig. En selvstendig kompetanse i pedagogikk på masternivå, i et profesjonsperspektiv må også gjenspeiles i den totale kompetansen i et nasjonalt grunnskolelærerkorps.

Med vennlig hilsen
Høgskolen i Hedmark

Anna Linnea Ottosen
Rektor